

לחנוק מאהבה

מחקר חדש מגלה שיש דבר כזה הורים טובים מדי // צבי טריגר

אירור: מרי רייזמן

ילדיהם. ילדים להורים מעורבים, על פי המחקרים האלה, נהנים מהישגים אקדמיים משופרים ומיכולת התמודדות טובה יותר. ואולם, כאשר הורות אינטנסיבית הופכת להורות סובלים. ילדים להורים מעורבים מדי סובלים משיעורים גבוהים יותר של חרדות, דיכאון, שימוש בסמים ובאלכוהול, ויכולת ירודה להתמודד עם מצבים קונפליקטואליים. מכיוון שלדעתנו אימוץ ההורות האינטנסיבית על ידי מערכת המשפט עלול לגרום הורים להורות מתגוננת, אנו סבורים שראוי לא להודרו לעשות זאת. על מערכת המשפט לראות כסוגים ובסגנונות שונים של הורות לגיטימיים, כל עוד מדובר בטובת הילדים, כמוכן.

את המחקר המלא אפשר לקרוא באתר: www.momjob.co.il/?p=1621
ד"ר צבי טריגר מלמד דיני משפחה בבית הספר למשפטים של המסלול האקדמי, המכללה למינהל; פרופ' גאיה ברנשטיין מלמדת בבית הספר למשפטים של אוניברסיטת סיטון הול בניו ג'רזי, ארצות הברית

אומנת והרשויות פתחו בהליכים משפטיים נגד ההורים בחשד להזנחה. ההורים טענו שבדנמרק נהוג להשאיר את התינוקות מחוץ למסעדות ולבתי קפה בשעה שההורים יושבים בפנים, שותים או אוכלים. העיתונות הרנית שריווחה על הפרשה הודיעה:

הם מרפדים את הילדים כך שלא ייחשפו לזיהומים, לקונפליקטים ולמציאיות בכלל

כיצד האמריקאים עוצרים זוג צעיר שבסך הכל עשה דבר מקובל ביותר? העיתונות האמריקאית היתה אף היא מזועזעת אבל מסיבה הפוכה: כיצד זוג הורים נוטש את התינוקות שלו בעגלה, באמצע היום, בניו יורק הסואנת ונכנס לאכול במסעדה? התקרית הזאת מרגימה שהורות "נכונה" היא גם שאלה של תרבות, ואכיפת נורמות אחידות של הורות שצמחו בשכבה מסוימת של האוכלוסייה על כלל האוכלוסייה עלולה להיות בעייתית. מחקרים פסיכולוגיים מצביעים על החשיבות כמעורבות ההורים בחיי

מבתיים משום שההורים לא פיתחו מודעות לאכילה מאוזנת ולא שיתפו פעולה עם תוכניות הרזיה שהילדים קיבלו באמצעות רשויות הרווחה. הסכנה בהפיכת ההורות האינטנסיבית לרף שלפיו כל ההורים צריכים להתיישר היא שהורים יתחילו להיות מעורבים מדי כאמצעי להתגונן מפני סנקציות משפטיות ולא משום שהם מאמינים שהמעורבות טובה לילדיהם. אימוץ ההורות האינטנסיבית על ידי מערכת המשפט בעייתית גם משום שהוא מוטח מבחינה מעמדית, תרבותית ומגדרית. כיוון שבארצות הברית (כמו בארץ), עיקר האחריות על גידול הילדים עדיין מוטל על האשה, ההורות האינטנסיבית קושרת שנים עוד יותר לתפקידן המסורתי כאמהות. כך נוצר מחסום נוסף בפני יציאה לעבודה או קידום. כמו כן, ההורות האינטנסיבית מפלה קהילות ותרבויות שאמריקניות דווקא בהורות מתדינת וחופשית יותר. כך, למשל, בסוף שנות התשעים עצרה משטרת ניו יורק זוג הורים מדנמרק, תיירים בעיר, אשר נכנסו למסעדה לאכול והשאירו בחוץ את התינוקות שלהם בעגלה. התינוקות נמסרה למשפחה

כולנו יודעים שהורים מזניחים עלולים לחוש את נחת זרועה של מערכת המשפט. במקרים קיצוניים ילדים אף מוצאים מבתיהם ללא הסכמת ההורים, ומעברים למשפחות אומנות או לאימוץ. אבל יש סוג נוסף של הורים שעלולים להזיק לילדיהם ושעליהם מדברים פחות. הם נמצאים בקוטב הנגדי להזנחה, הקוטב שנקרא לו "הורות יתר". הורים אלה לא נוהגים לילדיהם להיות ולו לשנייה אחת לבד (או עוקבים אחריהם באמצעות הטלפון הנייד או במצלמות מעקב באינטרנט); הם מרפדים את הילדים, באופן ממשי ומטאפורי, כך שלא ייחשפו לזיהומים, לקונפליקטים ולמציאיות בכלל; הם מתקשרים למורה אם הציון שקיבל ילדם לא טוב מספיק לדעתם. ובארצות הברית הם ממשיכים לעשות זאת לפעמים גם כשהילד כבר בקולג'.
 מה הבעיה ב"הורות יתר"? במחקר שערכתי עם עמיתתי פרופ' גאיה ברנשטיין על מגמות בהורות בארצות הברית מצאנו שקו הגבול בין מעורבות מבורכת בחיי הילדים אינטנסיבית ("ובין מעורבות בעייתית הוא דק מאוד. כבר כיום יש במשפט האמריקאי סימנים לכך שההורות האינטנסיבית הופכת לטנטר שלפי נמדרת איכות ההורות.

ההורות האינטנסיבית היא מגמה חברתית שנוצרה בקרב המעמד הבינוני-גבוה בארצות הברית (ואפשר לראותה בבירור גם בארץ). זוהי לא רק מגמה תרבותית אלא גם מגמה סוציו-טכנולוגית, משום שהיכולת להיות כה מעורבים בחיי הילדים מתאפשרת בזכות טכנולוגיות חדישות כמו הטלפון הסלולרי והאינטרנט. לא במקרה כיתו פסיכולוגים אמריקאים את הטלפון הסלולרי בשם "חבל הטבור הארוך בעולם", שכן הוא מאפשר להורים לעקוב אחר ילדיהם ולהיות איתם בקשר בלא תלות במקום הגאוגרפי.

הורות אינטנסיבית היא יקרה ודורשת השקעת זמן ומשאבים רבים אחרים. עם זאת, קיימת סכנה שהיא תהפוך להורות יתר מדי, בעיקר אם מערכת המשפט תאמץ אותה כסטנדרט ההורות הראוי. במחקרנו הראנו שיש כבר מקרים במשפט האמריקאי שבהם ההורות האינטנסיבית אומצה כסטנדרט הנכון. למשל, במקרים מסוימים ילדים הסובלים מעורף משקל הוצאו